PRAMEŇ

MESAČNÍK MICHALOVSKO - KOŠICKEJ PRAVOSLÁVNEJ EPARCHIE

MÁJ 2010

ČÍSLO 5

ROČNÍK 8

CENA 0,30 €

Spomienky na 2. svetovú vojnu

Život nám vie pripraviť aj neuveriteľné príbehy. Jeden takýto vám chcem opísať z časov 2. svetovej vojny. V septembri, v r. 1944, do našej obce Byšta (okr. Trebišov), bola zo Sovietskeho zväzu lietadlom dovezená a zhodená niekoľkočlenná skupina partizánov, vojakov z maďarskej armády, ktorí nechceli bojovať proti Sovietskemu zväzu, ale na fronte prešli k sovietskej armáde.

V tejto skupine bola aj 19-ročná radistka Oľga. Jej meno sme dlho nevedeli. Túto skupinu na partizánsky boj do týchto hôr vyhodili padákmi večer na chotár Byšta, tesne na maďarsko - slovenskej hranici. Jeden z vojakov – partizánov, dopadol zle, poranil si chrbticu a zostal ležať na mieste dopadu, aj s padákom. V noci sa ho ostatným nepodarilo nájsť a tak ho až ráno našli ženy, čo prišli orať. Ženy sa naľakali a ušli domov.

V tom čase bolo verejne oznámené, že každý, kto stretne cudzieho človeka, musí to oznámiť, lebo mu inak bude vystrieľaná celá rodina. Celá dedina sa o tom rýchlo dozvedela. Aj dvaja strážcovia hranice, ktorí mali neďaleko strážnicu. Tí hneď prišli na miesto a vypočúvali ho. Jeden mieril na neho puškou a druhý ho vypočúval, kto je a načo sem prišiel. Čo im hovoril neviem, lebo som maďarsky až tak nerozumel. Obidvaja boli maďari, tak sa dobre rozumeli.

Vzápätí tam už boli aj ľudia z dediny, ale hlavne my, deti, lebo sme chceli vidieť padák, partizána a vedieť všetko, čo sa deje. Darmo nás vojaci odháňali, my sme vždy odišli pár krokov, ale zase sme sa k nim pomaličky približovali. Keď sme tam takto stáli, jedna teta z našej dediny prichádzala tiež na toto miesto., išla a veľmi plakala. Mala na fronte syna, a keďže jej nepísal, nevedela, čo je s ním. Dodnes si na to veľmi dobre pamätám.

Keď došla na miesto, s plačom sa tohto partizána po maďarsky pýtala: „Nevideli ste tam niekde môjho syna?“ Každý, kto tam bol, smial sa popod nos, že práve on mal niekde vidieť na fronte jej syna. On sa nesmial, ale vážne sa jej opýtal, ako sa volá jej syn. Odpovedala mu. „Jozef Hutka“. A on jej vážne odpovedal: „Ale áno, videl som ho“. Nad touto odpoveďou sa niektorí ešte viac smiali. Aj maďarskí vojaci, ktorí ho vypočúvali, to tiež nebrali vážne, lebo vtedy tomu nik neveril. Z jednej strany to bolo aj dobre, že tomu neverili, lebo by bola mala vtedy táto rodina z toho veľké nepríjemnosti. Či jej niečo povedal viac o synovi, to už dnes neviem. Možno mu to ani vypočúvajúci vojaci nedovolili.

Nad touto udalosťou sa obyvatelia našej obce ešte dlho usmievali, ale len dovtedy, kým sa Jozef Hutka nevrátil po skončení 2. svetovej vojny domov. Keď prišiel, a keď mu rozpovedali tento príbeh o partizánoch, ktorých tu vysadili z lietadla, ako zle dopadli, vtedy aj on potvrdil, že sa skutočne poznal s týmto partizánom, lebo aj on mal ísť s touto skupinou, ale deň predtým bol preradený k inej skupine. Poznal aj ostatných partizánov, lebo boli spolu v tom istom tábore, ktorí prechádzali na fronte od maďarskej armády k sovietskej armáde. Potom sa už nikto nesmial nad týmto príbehom.

Neviem, kde odviezli nájdeného partizána, ale viem, že sa nejakí vzdali na slovenskej strane a troch partizánov a radistku Oľgu obkľúčili v lese, kde hádzali granáty. Živých ich však nedostali, pravdepodobne použili ciankály. Pochovali ich v Byšte na cintoríne do spoločného hrobu. Keď v Michalovciach na Hrádku zriadili cintorín pre sovietskych vojakov, vybrali Oľgu zo spoločného hrobu v Byšte a odviezli ju do Michaloviec na spoločný cintorín sovietskych vojakov ako „neznámu partizánku“. V Michalovciach je pochovaná len symbolicky, lebo zo spoločného hrobu v Byšte vybrali len lebku a pár kostí, aj to nie je isté, či jej - tak vravia miestni obyvatelia. Až niekoľko rokov po vojne sa dozvedeli meno tejto deväťnásťročnej partizánky: Pervejeva Oľga Ivanovna, sovietska partizánka, radistka, nar. v r. 1925 v Rostove, na front odišla ako dobrovoľníčka v jeseni 1941 po skončení ôsmej triedy. Podľa toho, že mala zlaté náušnice, zlatú retiazku a prsteň, musela pochádzať zo zámožnej rodiny, hovorili obyvatelia z Byšty. Jej mama žila ešte v Rostove, aj po skončení 2. svetovej vojny. Tak aj takého príbehy písala 2. svetová vojna.

Daj Bože, aby vojna už nikdy nič nepísala, aby bolo vždy a všade na svete porozumenie, pokoj a mier.

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

Na Olivovej Hore nám bola zverená dôležitá úloha

Niekedy začiatkom 10 stor. žil v hornom Egypte dvadsaťročný mladík Pachomij.

Raz do dediny, v ktorej žil, prišli rímski legionári, aby verbovali nové posily do rímskej armády. Ako vyzeralo v tom čase verbovanie? Jednoducho prišli do dediny a násilne odvliekli všetkých mladých mužov, ktorých nakoniec v meste Théby hodili do väzenia, aby im neušli. Vôbec nikoho nezaujímalo, či nie sú hladní alebo smädní. Zverbovancov však veľmi trápil hlad, aj smäd.

Tu sa zrazu objavila skupinka ľudí, ktorá im priniesla jedlo i vodu. Neboli to Rímania. – „Kto ste?“, spýtal sa prekvapený Pachomij. - **„Sme kresťania“**, odpovedali. „Dozvedeli sme sa, že vás tu držia hladných a smädných. Preto sme prišli“. - „Ale prečo to robíte, veď nás nepoznáte?“, pýtal sa ďalej Pachomij. - „Ste naši bratia, lebo máme spoločného Otca, Ktorý je na nebesiach, Ktorý nás veľmi miluje. **My iba odpovedáme na Jeho lásku láskou“.**

Pachomija tieto slová, ktoré počul od týchto ľudí (kresťanov) silno oslovili. Nikdy sa nestretol s takou nezištnou láskou. Aj pohania si síce tiež pomáhali, ale zvyčajne išlo o pomoc príbuzným, alebo priateľom. Cudzím, neznámym, sa akosi nepomáhalo.

Pachomij o tom premýšľal celú noc. Potom sa začal modliť k Bohu kresťanov, aby mu pomohol získať slobodu. A skutočne, čoskoro sa dostal na slobodu. Usiloval sa niečo dozvedieť o Bohu, Ktorý mu pomohol. Zvestovalo sa mu Evanjelium, dal sa pokrstiť a stal sa horlivým kresťanom. Neskôr sa postavil na počiatok zrodu monastierského života. Vďaka nemu sa mnohí jeho príbuzní a priatelia, ktorí boli pohania, stali kresťanmi.

Keď nám niekto zverí dôležitú úlohu, zvyčajne to pokladáme za česť, usilujeme sa ju splniť a nesklamať dôveru, ktorá nám bola daná.

V deň Hospodinovho Voznesenija (Nanebovstúpenia) nám z Olivovej hory zaznelo Christovo slovo, ktorým nás Hospodin poveruje úlohou. Hovorí: **„Choďte do celého sveta, ohlasujte Evanjelium všetkému stvoreniu! Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený, ale kto neuverí, bude odsúdený“.**

Aká vznešená úloha, povie si nejeden z nás. Ale koľkí sa z nej hneď vyzujeme - „Veď, mňa sa to až tak netýka. Veď Isus touto úlohou poveril Svojich učeníkov, nie zástupy, ktoré ho tak často počúvali. Či táto úloha dnes nie je zverená biskupom a kňazom?“

Samozrejme. Ohlasovanie Evanjelia je jedným z najhlavnejších poslaní duchovenstva. Ale k tejto úlohe je pozvaný každý kresťan, v ktorého živote sa má posolstvo Evanjelia odzrkadľovať.

Keď sa vrátime k vyššie spomenutému príbehu o Pachomijovi, zbadáme skupinku pár ľudí – kresťanov, ktorí brali svoju vieru vážne a týmto svojim postojom priviedli ku Christovi jedného pohana, ktorý neskôr obrátil tisíce ďalších. Toto je úloha aj nás, ktorí sme uverili v Christa v dnešnom svete – svedectvom vlastnej viery ukázať cestu k Christovi novodobým pohanom.

Tak, ako nebola ľahká misia v apoštolských časoch, tak nie je ľahká ani teraz, v časoch novopohanských. Ale tak, ako vtedy, tak aj teraz, je potrebné odhodlanie a viera. Nie formálna, ale viera živá, ktorá aj dnes dokáže konať zázraky. Netreba sa dať odradiť, že sme poslaní hlásať Evanjelium vo svete, ktorý má radšej klamstvo ako pravdu, ani nás nemôžu odradiť prekážky pri vydávaní svedectva, hoc neraz nebudeme úplne pochopení a život nasledujúc Christa nám prinesie skôr výsmech tohto sveta.

Nevadí! Nedajme sa odradiť! Vytrvajme! Len život s Bohom a v Bohu prináša pokoj, odpustenie a Kráľovstvo Božie.

Christos nás všetkých posiela do sveta a hovorí: **„Choďte, ... ohlasujte Evanjelium všetkému stvoreniu! Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený, ale kto neuverí, bude odsúdený“. Dôležitá úloha, preto ju prijmime zodpovedne a s ochotou. Vtedy prinesie spásu nám i iným.**

jerej Dušan N. Tomko

Príchod ostatkov sv. novomučenice Heleny zo Sinope

V rámci osláv 60. výročia vzniku Michalovsko - košickej eparchie, sme v dňoch 10. – 12. Apríla 2010, od našich bratov v Christu z Gréckej Pravoslávnej Cirkvi prijali veľký dar – možnosť pokloniť sa ostatkom (relikviám) sv. novomučenice Heleny zo Sinope – jej čestnej hlave.

Ostatky sme prijali v sobotu 10. apríla 2010 v novostavbe Katedrálneho chrámu v Košiciach. Neskôr sa im mali možnosť pokloniť veriaci aj v náhradných bohoslužobných priestoroch, nachádzajúcich sa na ul. Hlavnej v Košiciach. V nedeľu, 11. apríla 2010, na Antipaschu, bola v Košiciach slúžená archijerejská svätá liturgia, na ktorej sa takisto veriaci s úctou poklonili jednej z patrónok našej eparchie, ktorá je zároveň aj patrónkou našej mládeže.

Putovanie s ostatkami svätice pokračovalo v chráme v Brezine, kde je časť jej ostatkov aj trvalo uložená. Potom sa ostatky presunuli do Katedrálneho chrámu v Michalovciach, kde bola slúžená doxológia a litija, kde si veriaci v hojnom počte uctili túto našu patrónku.

Ostatkom sv. novomučenice Heleny sa mali možnosť pokloniť i veriaci v pútnickom chráme v Nižnej Rybnici a v chráme v Inovciach.

ŠTUDENTSKÝ ŠPERK ROKA 2010

Z úspechov našej cirkevnej školy

CECH ZLATNÍKOV A KLENOTNÍKOV Slovenska zorganizoval v dňoch 13. a 14. apríla 2010 v Bratislave už 14. ročník celoslovenskej súťaže **„ŠTUDENTSKÝ ŠPERK ROKA 2010“**. Súťaže sa zúčastnili žiaci stredných odborných škôl zameraných na výrobu šperkov. Témou tohto ročníka bolo navrhnutie a výroba náramku.

Každoročne sa tejto súťaže úspešne zúčastňuje aj **Cirkevná stredná odborná škola sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach.** I tento rok sme potvrdili svojou účasťou silnú pozíciu medzi školami v rámci celého Slovenska, zameraných na výrobu šperkov.

Zuzana Hartošová, žiačka 3. ročníka, pod odborným vedením majsterky odbornej výchovy, Eleonóry Žeňuchovej, **obsadila 3. miesto.** Odborná porota, zložená z významných osobností z oblasti šperkárstva, umenia, kultúry a politického života, hodnotila výtvarný návrh, originálny nápad a celkové kvalitné spracovanie výrobku. Náročnosť tejto súťaže spočíva aj v tom, že šperk je zhotovovaný priamo počas súťaže vo veľmi krátkom časovom limite.

Originalita výtvarných nápadov i remeselné prevedenie súťažných šperkov žiakov CSOŠ sv. Cyrila a Metoda si získali uznanie a pevné miesto medzi zlatníckymi školami i odborníkmi v rámci Slovenska.

Eleonóra Žeňuchová

Ako to bolo po vyhnaní žiakov sv. Cyrila a Metoda

Uhorsko si dlho zachovávalo rôzne cyrilometodské zvláštnosti a tradície, ktoré nedokázali zmeniť ani západní misionári, a ani násilná latinizácia. Preto aj uhorské latinské kresťanstvo malo a má svoje zvláštnosti, ktoré prevzali pod byzantským a cyrilometodským vplyvom. Dlhý čas sa Veľký pôst nezačínal popolcovou stredou, ale predchádzajúcou nedeľou. Podľa synody v Sabolči v r. 1092 a v Ostrihome v r. 1104 bolo povolené manželstvo latinských duchovných. Uhorský misál nájdený v Záhrebe z 11. stor. zobrazuje grécku formulu svätenia vody. Niektoré sviatky sú podľa byzantského kalendára – napr. sv. Mikuláš, sv. Ján, sv. Demeter, sv. Ivan, sv. Juraj, Uvedenie Panny Márie do chrámu. Samotná úcta k Panne Márii prišla do Uhorska a na Slovensko z Byzancie, resp. Konštantínopolu, kde úcta k Nej bola veľká. Kronika, ktorú napísal Kézai, je nazývaná gréckou (Graecus).

Aj spisovateľ Jonáš Záborský písal, že v Uhorsku, prv bol východný, grécky, pravoslávny obrad, až neskôr sa tu všetko snažili poprekrúcať a všade tlačili latinizáciu. V článku Maďari v X. storočí uverejnenom v Letopise Matice slovenskej č. 38/1874 s. 35 - 71 píše, *„že iné mená udávajú u panovníkov naši a iné cudzozemci. Na cirkevné pomery v Uhorsku vrhá trochu svetla obrátenie dvoch maďarských kniežat na kresťanskú vieru v Carihrade Bulsu-Vlčko a Gyulas. Gyulas zostal vo viere pevným a jej darcom verným, nebojoval viac proti Grékom…*

Gejzu naviedla ku kresťanstvu Šarlota, dcéra Gyuly staršieho sedmohradského, ktorý prijal krst v Carihrade a priviedol so sebou biskupa Hierothea. Na aký obrad bol Gyula pokrstený v Carihrade? Nie na grécky? V akom obrade vychovával Hierothej Šarlotu? Nie v gréckom? K akému teda obradu primäla Šarlota Gejzu? Nie ku gréckemu?

Zo synov Michalových sa jeden nazýval Vasiľom, ktorého forma mena Basilius bola a je používaná len u pravoslávnych Slovanov. Druhému dáva Turčan prímenie cára, čo tiež len z obradu grécko-slovanského vysvetliť sa môže. V kyrilčine nazýva sa panovník, kráľ, cárom. Na to dáva Turčan cár Vladislavovi za manželku Rusku. Na čo to všetko poukazuje? Že Arpádovci prijali napred obrad grécky, s bohoslužbami kyrilskými“ (s. 52 - 53).

„Aké bohoslužby mali Slovania, také prijali od nich, v susedskom obcovaní, Maďari. Potom Maďari hľadali krst v Carihrade. Tam, ale Maďarov vždy akosi stotožňovali so Slovanmi. Keď teda žiadali biskupa, dali im bezpochyby slovanského, práve tak, ako Kozárom. Aký bol poslaný Kozárom Kyril, taký bol tuším poslaný Maďarom Hierothej. Najistejším ale svedectvom toho, že národ maďarský prvé počúval „pomiluj“, nie „dominus vobiscum“, je reč. I Maďari i Slovania nazývajú do dnešného dňa pravoslávnych starovercami (ó hitö). Prečo? Že zostali pri starej viere, keď iní prešli ku novej. V maďarskej reči je mnoho slovanských, náboženstva a bohoslužieb sa týkajúcich slov (keresztény - kresťan, keresztség - krest, kereszt - kríž a iné., Sviatok troch kráľov nazývajú Maďari i teraz övízkereszt - svätenie vody). Po všetkých listinách je rozšírené meno Ivan atď. To všetko sa nedá ináč vysvetliť, ako z toho slovanského pravoslávia, ktorých maličke zbytky sa zachovali za Tisou až do našich čias. Ako týchto pár tisíc rýdzich Maďarov s nábožnosťou slúchajúcich „pomiluj“, tak to prvotne slúchal celý maďarský národ“ (s. 52 - 54).

„Gejza videl, čo Nemci robili so západnými Slovanmi, akú porobu im uvaľujú na krk s krížom. Bál sa toho istého osudu. Preto sa nevrhol slepo Nemcom do náručia. Ťahotil k latinstvu, ale od počiatku pod výnimkou zvláštnej uhorskej hierarchie. O cirkevnom podrobení državy Nemcom nechcel ani počuť… priateľstvo s Nemcami trvalo veľmi krátko. Pre vojnu museli už r. 975 vziať svoje nošky a zutekať. Gejza sa totiž zamiešal so zbrojnou rukou do rozoprí nemeckých, a zvlášť zúril proti tomu apoštolovi uhorskému, Peligrinovi.

Taký vzalo koniec apoštolovanie nemecké v Uhrách za časov Gejzových. A predsa hovoria stranícki zvelebovatelia latinizmu: Ukážte nám, čo vykonal ten biskup Hierothej? Čo jeho duchovenstvo? Čo Gréci vôbec? Aj, aj! Cirkev východná získala pre Christa v X. stor. snáď celý národ maďarský. Západná vysielala apoštolov, ktorí, hoci našli veľkú náklonnosť ku cirkvi západnej, predsa v časoch Gejzových málo čo v Uhrách vykonali“ (s. 55 - 57).

Jonáš Záborský píše o krste sv. kráľa Štefana a uvádza, čo o tom hovoria domáci kronikári, legendisti i cudzokrajní svedkovia, a sám k tomu píše: *„Komu teraz dať za pravdu? Či domácim kronikárom a legendárom, ktorí krst Štefanov spájajú s jeho narodením? Či cudzozemským svedkom, ktorí ho odkladajú do času ženby? Našou mienkou oba majú pravdu, a predsa ti i títo sa mýlia, pretože nechápu, v čom je vec. Štefan, ako syn kresťanských rodičov, bol neomylne pokrstený hneď po narodení, ale obradom cirkvi východnej, keď potom chcel dostať za manželku Gizelu, musel prestúpiť do cirkvi západnej a bol znovu pokrstený obradom tejto.*

Tým je domnelá protimluva rozlúštená, spôsobom nenúteným, dve veľké záhady sú vysvetlené. Jedna, ktorák mohli rodičia kresťanskí nechať bez krestu syna až do časov ženenia? Nenechali. Druhá, ktorak mohol Štefana krestiť biskup Vojtech bez toho, že by sme ho museli uznať pri nastúpení vlády za chlapca? Bol krstený znovu pri premene obradu“ (Ten istý náhľad vyslovil i Sasinek – Počiatky Uhorska, s. 128, ba aj Bárdossy – Supplem. Annal Scep. s. 351).

„R. 1356 vytýka Innocent IV. Uhorskému Ludiekovi, že sa zaviazal zlomiť rohy šizmatikom Srbom, diabol pak že ho sviedol ku vojne proti „pokrstenýmˮ Benatčanom. Tu teda berú sa pravoslávni za nepokrstených, z čoho nasleduje, že pri vstúpení do cirkvi západnej boli krstený...

Pravoslávnym bol vcele odopieraný charakter kresťanstva. Chorvátsko predsa bolo vcele kresťanské, keď ho opanoval sv. Vladislav a predsa hovoria, s ohľadom na pravoslávie, Andrej II. a Bela IV., v listine z roku 1269, o Vladislavovi, že Slavóniu obrátil od modloslužby ku kresťanstvu.

Roku 1503 zvestuje Ivanovi Hroznému jeho za Alexandra poľského vydatá dcéra, Helena, že ju biskupi a páni poľskí prekárajú, akoby krstená nebola.

Ale i pravoslávni odplácali rovné rovným. Na Rusi až v r. 1666 určili shromaždení v Moskve patriarchovia, „neperekreščivať latyn pri perechodie ich v pravoslavie“.

Na druhom teda krstení Štefanovom diviť sa nebudeme. Ono bolo duchu onoho veku primerano, a dialo sa bezpochyby často. Lebo práve vtedy hromila cirkev rímska pravoslávia slovanské bohoslužby na všetky strany, v Uhrách, Čechách, v Poľsku, Chorvátsku. Ustúpil snášenlivý ten a krotký duch, aký ukázali papeži za časov Netkodových, nastupilo bezohľadné, násilné latinčenie...

Toto napísal spisovateľ Jonáš Záborský na začiatku druhej polovici 19. storočia. Nechali sme hovoriť a svedčiť jeho, z jeho článkov, ktoré uverejnil v časopise Matice slovenskej. Stretol som aj takých čo mi hovorili, že Jonáš Záborský nebol historikom. Ale či bol, alebo nebol písal historické pravdy o našich dejinách. Študoval a písal. Koľko mal problémov, že písal tak ako písal. Keby bol nadbiehal mocným tohto sveta, nebol mal žiadne problémy. Ale písal pravdu a to latinizácii nevyhovovalo. Jeho Cirkevné dejiny neboli dodnes vydané. Vraj preto, že sú veľmi cirkevné, „príliš hlboko púšťajú sa do náboženských otázokˮ, ale veď aké majú byť cirkevné dejiny, ak nie cirkevné?

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

Zázračne sa vrátili ukradnuté ostatky sv. Nikodima

Sväté ostatky prepodobného Nikodima Svätohorca, ktoré boli ukradnuté v marci tohto roka, sa zázračným spôsobom navrátili späť do monastiera, kde boli pôvodne opatrované.

Vo štvrtok, 15. apríla 2010, bratstvo monastiera, zasväteného práve prep. Nikodimovi Svätohorcovi (Grécko, blízko mesta Gumenissa), s veľkou radosťou a dojatím uvítali návrat schránky s ostatkami svojho nebeského ochrancu, ktorá bola ukradnutá 15. marca 2010.

Navrátenie tejto svätyne do monastiera sa udialo vskutku zázračným spôsobom. Sám prep. Nikodim sa štyrikrát zjavil človeku, ktorý ukradol jeho sv. ostatky a povedal mu: „Dieťa moje, vráť ma do môjho domu, z ktorého si ma vzal. Už dosť si ma natrápil“. Po týchto zjaveniach bol tento človek tak otrasený, že sa obrátil na prvého kňaza, ktorého stretol a so slzami sa mu vyznal zo svätokrádeže, ktorú vykonal a odovzdal mu sväté ostatky. Kňaz ihneď dopravil ostatky do monastiera a vyrozprával tu o zázračných zjaveniach prepodobného Nikodima človeku, ktorý prepadol pokušeniu. Kňaz, ktorého zlodej vyhľadal, svedčil, že tento nešťastník bol v takom duševnom stave, že kvôli slzám nemohol ani prehovoriť. Človek, ktorý spáchal tento zločin, sa chystá navštíviť predstaveného monastiera, aby sa mu ospravedlnil.

Pri príležitosti zázračného navrátenia svätých ostatkov sa 17. apríla konalo slávnostné celonočné bohoslúženie a schránka s ostatkami prep. Nikodima bola vystavená veriacim k pokloneniu.

Blažená Matrona Moskovská

V r. 2003 som bola na pokraji nervového zrútenia, - vydáva svoje svedectvo Anna z Moskvy. - Mnoho rokov som nemohla otehotnieť (čo bolo výsledkom dvoch potratov). Veľmi dobre som vedela, že som sa dopustila ťažkého hriechu a to ležalo na mojej duši ako ťažký balvan. Koľkokrát som šla do chrámu v nádeji, že sa v spovedi zbavím tohto ťažkého hriechu, ktorý ma zožieral. No niečo mi nedovoľovalo podísť ku kňazovi. Prosila som o pokoj duše, ale bezvýsledne. Zrazu som otehotnela a moja radosť nepoznala hraníc. Lenže po 12 týždňoch moju radosť ukončil potrat. Ležala som v nemocnici a bola som pripravená siahnuť si na život. V takej depresívnej nálade som prežila ďalších šesť mesiacov, kým mi jedna známa nepovedala o sv. Matrone. Preto vám chcem rozpovedať svoj príbeh o tom, ako mi svätá Matrona pomohla, - hovorí Anna.

Bola skorá jar, keď som prišla do Pokrovského monastiera. Stála som v rade k ikone sv. Matrony a v mojej duši sa dialo čosi neopísateľné, všetko sa miešalo, bolesť s akousi zvláštnou radosťou. Vo chvíli, keď som už stála pred moščami svätej, zmohla som sa len na hlasitý plač. V tomto stave ma zbadal baťuška, ktorý stal neďaleko. Vzal ma stranou, začal rozprávať, pýtať sa a ja som mu jednoducho „vyložila“ celý svoj život. Mlčky stál, len občas prikývol a pohladil ma po hlave. Vôbec si nespomínam, čo mi povedal, no z chrámu som vyšla taká ľahká, akoby zo mňa sňali tonu špiny. Uverila som, že všetko bude v poriadku. O dva mesiace neskôr som otehotnela a o deväť mesiacov neskôr porodila moju radosť – môjho syna. Zázraky sú - a sú blízko nás. Verte a všetko dostanete. Prajem všetkým, ktorí akokoľvek zúfate, aby ste pri matuške Matrone našli svoju nádej.

Kto bola táto „matuška Matronuškaˮ, ku ktorej sa s vierou obracajú nespočetné zástupy akokoľvek zmorených, ktorí v nej nachádzajú skorú pomocnicu a zástankyňu pred Hospodom Bohom?

Blažená Matrona (Matrona Dimitrijevna Nikonova) sa narodila v r. 1885 v dedine Sebino, vo vtedajšej Tulskej gubernii. Dedina sa nachádza neďaleko známeho Kulikovho poľa. Jej rodičia, Dimitrij a Natália, boli roľníkmi. Ľudia chudobní, ale zbožní, ktorí sa živili z práce svojich rúk. Mali štyri deti: dvoch synov - Ivana a Michaila, dve dcéry – Máriu a Matronu. Matrona bola najmladšia. Keď sa narodila, jej rodičia už neboli najmladší. Pri tej biede v ktorej žili, ďalšie dieťa znamenalo len ďalšie hladné ústa. Preto rodičia ešte pred jej narodením plánovali vzdať sa dieťaťa a dať ho do sirotinca. No matka mala prorocký sen – videla svoju ešte nenarodenú dcérku, ktorá ako biely vták s ľudskou tvárou a zatvorenými očami sadla na jej pravú ruku. Sen prijala ako znamenie. Aj keď sa dievčatko narodilo slepé, matka milovala svoje „nešťastné dieťaˮ.

Sv. Písmo hovorí, že Boh si vyberá Svojich služobníkov ešte pred ich narodením. „Skôr, ako Som ťa utvoril v živote matky, poznal Som ťa, - hovorí Jeremiášovi. – Skôr, ako si vyšiel z lona matky, posvätil Som ťaˮ (Jer 1,5). Tak aj Matronu Boh vybral k výnimočnej službe hneď na počiatku, naložiac kríž na jej plecia, ktorý s pokorou niesla celý svoj život.

Pri krste dostala meno Matrona po prep. Matrone Konštantínopolskej, podvižníčke 5. stor.

Aj jej samotný krst prebiehal výnimočne. Kňaz, otec Vasilij, ktorý ju krstil, a veriaci, ho považovali za svätého a spravodlivého človeka, povedal: „Mnohých som pokrstil, ale také niečo vidím prvý krát. To dieťa bude sväté“. Lebo vo chvíli, kedy ju ponoril do vody, nad dieťaťom sa vzniesol voňavý ľahký dym.

Hovoriac o vybraní Bohom Matrony nemožno nespomenúť, že na hrudi dieťaťa bola vypuklina v tvare kríža, nerukotvorený natelný krížik. Keď už mala asi šesť rokov, matka ju stále kárala: „Prečo si dávaš dole krížik?“ „Ja mám svoj, na hrudi“, - neraz odpovedalo dievčatko. Podľa svedectva susedov, keď ešte pila Matrona materské mlieko, stredy a piatky ju matka nemohla nakŕmiť. Nemohli ju prebudiť. Jednoducho, celý pôstny deň dieťa prespalo.

Matrona sa nenarodila iba slepá, ale ona vôbec nemala oči. Jej očné jamky boli, akoby zarastené viečkami tak, ako u toho bieleho vtáka, ktorého videla jej matka vo sne. Boh jej však zato dal duchovný zrak. Ešte ako dieťa, v noci, keď rodičia spali, neraz stála vo sv. uhle pred ikonami, snímala ich dole a prikladala s k ním.

Keďže ich dom stál neďaleko chrámu a bohabojní Matronini rodičia milovali chrám, môžeme rovno povedať, že Matrona vyrastala v chráme. Od detstva mala Matrona dar modlitby a vo veku sedem-osem rokov sa u nej objavil aj dar predpovedania a uzdravovania chorých. Jej blízki boli neraz svedkami toho, ako Matrona predpovedala to, čo malo prísť v živote jednotlivcov, ale aj okolia, i celej krajiny.

Po jej modlitbách mnohí nachádzali uzdravenie a potešenie vo svojich starostiach. K domu Nikonových začalo prichádzať čoraz viac ľudí aj z ďaleka, tiahli sa zástupy, nevládnych vozili na vozoch, mnohí prichádzali poďakovať, neraz prinášajúc dary, rôzne produkty. A tak sa slepá kalika Matrona stala hlavnou živiteľkou rodiny.

V detstve sa Matrone naskytla možnosť spolu s dcérou miestneho magnáta navštíviť mnohé sväté miesta Ruska: Kyjevo-pečerskú Lavru, Trojicko-sergejevskú Lavru a mnohé ďalšie. Je zaujímavé spomenúť stretnutie ešte len 14-ročnej Matrony so sv. Jánom Kronštadským. Keď zbadal Matronu v chráme, poprosil národ, aby sa rozostúpil a zavolal ju k sebe so slovami: „Hľa, ide moja zmena – ôsmy stĺp Ruska“. Otec Ján tak predpovedal výnimočnú službu matušky Matrony ruskému národu v čase krutého prenasledovania Cirkvi.

pripravil jerej Dušan N. Tomko

... tam sú ľudia oveľa šťastnejší

(pokračovanie minulého čísla Prameňa)

... v sprievode nás išlo asi osem kňazov. Striedavo, vo dvojici sme niesli divotvornú ikonu sv. Nikolaja. Nielen preto, aby ju každý niesol, ale bola dosť ťažká a bolo treba sa vystriedať. V chráme sme uložili ikonu na pripravený analoj a začalo sa slúžiť celonočné bdenie. Napadlo ma, že nakoľko nasleduje poriadne dlhý obrad, určite v chráme nebude veľa ľudí, až do konca, veď dlho stáli v kaplnke v meste, potom sprievod a teraz ešte celonočné bdenie. Mýlil som sa. Ľudia na vozíkoch, ľudia opierajúci sa o barly a mnoho ďalších veľmi zaujímavých ľudí, a všetci zostali do konca bohoslužby, ktorá trvalo dlho do noci.

Moje spomínanie by nebolo úplné, ak by som sa nezmienil o chóre chrámu. Nielen tu, ale aj inde, veľmi pekne spievajú. Tu je však skutočne „anhelskij sobor". Chrám, rozpísaný v duchu ich miestnej tradície, jemné svetlo, ktoré sa počas obradu prispôsobovalo chodu bohoslužby, to všetko prispelo k tomu, aby človek nepociťoval telesnú únavu, ale naladil sa na Božiu prítomnosť. A skutočne to tak aj bolo. Tá radosť a ľahkosť na duši potvrdzovali Božiu milosť a prítomnosť.

Keď to všetko zhrnieme, dôjdeme k záveru, že človek pri takýchto príležitostiach ponachádza odpovede na svoje otázky: prečo tam hej, a prečo nie u nás...

Naša viera je prislabá k tomu, aby sme sa takto dokázali modliť. Najmenší nápor hriešneho vánku v nás prelomí slabú vieru. Preto Boh koná zázraky v živote iba jednotlivcov, ktorí majú dostatočnú vieru. Ich viera je nepochybovačná, nie je podozrievavá, ale vo všetkom sa spolieha na Boha. A nakoniec nás, ľudí slabej viery, dokáže zahanbiť, ale aj upozorniť, že sa to predsa dá aj takto. S takýmito myšlienkami sme sa vrátili domov po poldňovom slúžení, aby sme sa po krátkom odpočinku znova stretli pri slávení svätej liturgie, dôstojnom vďakyvzdaní Bohu za Jeho milosť.

V druhý deň sa liturgia niesla v slávnostnej atmosfére. Zišlo sa veľmi veľa ľudí, nielen z mesta, ale aj zo širokého okolia. Svetlo a radostne sme oslavovali. Po svätej liturgii nasledovalo pohostenie. Tento krát nie v hosťovskej pri chráme, ale v susedstve chrámu, v dome sestry Veroniky. Ako v rozprávke, tak som sa cítil v tom dome. Jednoduchý, na modro pomaľovaný domček, drobné okná, nespočetné množstvo ikon na stene, ozdobených vyšívanými ručníkmi…

Bolo to veľmi príjemné, posedieť si v tomto dome. V tej chvíli som si vedel živo predstaviť, ako žili naši predkovia, za akých podmienok, aká bola ich kultúra a očarujúca tradícia.

Sláva Bohu za to, že mi požehnal pobyt na tomto mieste! Na druhý deň sme sa vybrali tam, kde žil baťuška Agafodor…

Je to vždy veľká radosť, keď sa dostanem do týchto končín Ukrajiny. Pre mnohých to vyzerá ako koniec sveta, ale po duchovnej stránke je tu obrovská sila. A toto je vlastne podstatné, ostatné okolnosti ma ani veľmi nezaujímajú.

Bolo dobré vidieť zo dňa na deň skrášľujúci sa chrám, a vôbec, celé okolie. Duchovne nasýtení sme sa vrátili domov. Dokonca nám pri tejto návšteve otec Sergij podaroval aj veľkú, 5 kg vážiacu, rybu, ktorú chytili v rieke Dnester.

Sobotňajšia večerňa bola nielen voskresná, ale aj sviatočná. Na nedeľu totiž pripadol sviatok Pokrovu. Žiaľ, hluk sveta sa dostane všade, aj do tejto dediny, kde si už človek myslel, že tu skoro niet živej duše. Bol to šokujúci kontrast, keď sme vyšli z chrámu a z neďalekého klubu sme počuli desivý hluk. Sláva Bohu, že počas bohoslužby v chráme sme z toho nič nepočuli.

Ani sme sa tým veľmi nezaoberali, lebo sme sa ponáhľali domov, veď na druhý deň svätá liturgia bola ráno už o šiestej hodine.

Zaujímavosťou je, že už tradične tu na sviatok Pokrovu Bohorodičky zvykne napadať prvý sneh. Bolo pre mňa ťažké predstaviť si, že 14. októbra bude snežiť. Ani samotné počasie tomu nenasvedčovalo. Avšak, napriek mojim pochybnostiam, v tento deň naozaj snežilo. Piskot silného a chladného vetra, poletujúce chumáče snehu v polovici októbra, mi pomohli lepšie si predstaviť, aká môže byť skutočná ruská zima.

O piatej ráno sme už boli v chráme. Myslel som si, že tu asi nik nepríde. Na ulici zima, nemenej v chráme, tma… Mýlil som sa. Práve naopak, liturgia, ktorú sme začali slúžiť po tme, pri svetle zopár sviečok, prešla v krásnu, svetlú sviatočnú atmosféru duchovnej radosti. Bolo to jedinečné. Spolu sme sa tešili zo sviatku s vekom priklonenými mužmi, ženami, mládežou, mladými mamičkami s deťmi na rukách…

Táto púť by nebola úplná, ak by sme neboli zašli na Halicu, do monastiera, o ktorom sme už tiež písali. Čas tak veľmi rýchlo plynul, už sa stmievalo, keď sme odchádzali z tohto požehnaného miesta. Už len zopár dní zostalo z dovolenky, ale postačilo to k tomu, aby som sa po ceste domov ešte raz zastavil v Počajeve. Veď, ako by sa dalo obísť Lavru…

Pri tejto príležitosti som mal možnosť spoznať monacha Iliju. Prišiel do Počajeva vyzbierať milodary pre ich chrám. Pochádzal práve z tej oblasti, v ktorej som pred niekoľkými dňami aj sám bol. Stretnutie s ním ma obohatilo po každej stránke. Bol to jednoduchý, prostoreký, skromný monach. A srdečnosť, akou ma pozýval na návštevu ich monastiera, bola neobyčajná. Snáď sa to pri jednej ceste podarí.

Nasledujúci deň som sa vybral do skítu Sv. Ducha. Je to milé miesto, preto tam zájdem pri každej mojej ceste do Počajeva. Vedľa skítu je internát pre mentálne postihnutých. Stáva sa, že niekoľko z nich zájde do chrámu na bohoslužby. Vedľa mňa v rohu sedel na lavičke mladý, asi 25-ročný človek. Len ťažko dokázal chodiť. Keď sa chcel postaviť a vyzeralo, že spadne, podal som mu ruku, aby sa ma chytil. Po roku sme sa stretli a on ma spoznal. Prišiel ku mne a bol taký šťastný, že sa mi môže poďakovať za to, že som mu vtedy v chráme pomohol postaviť sa. Nepochopiteľné. Tu, kde sa denne vymenia stovky, tisícky pútnikov, predsa si ma zapamätal a tešil sa zo stretnutia. Nikdy nezabudnem na jeho blahodarný pohľad.

Ďalší deň bol piatok, teda aj deň môjho odchodu z Lavry. Večer, keď som sa vrátil zo skítu, bolo už dosť neskoro, preto som sa len krátko zoznámil s novými spolubývajúcimi a šiel spať. Ako je to zvykom - v deň odchodu sa zúčastním ranných bohoslužieb, pokloním sa sv. ostatkom a vyrážam. Tak som to plánoval aj teraz.

Keď som sa však vrátil z chrámu na ubytovňu, začali sme rozhovor s jeromonachom Afanasijom, ktorý sem prišiel z Kyjevo - Pečerskej Lavry. Večer, keď sme sa zoznámili, zdalo sa, že si nemáme, čo povedať. Teraz to však bolo ináč. Úplne som zabudol na to, že ma čaká 500 kilometrová cesta domov. Zašli sme do kiosku, kde pri šálke čaju a monastierského pečiva, sme sa rozprávali hodiny. Bolo to pre mňa ako duchovné cvičenie. Baťuška Afanasij ma obohatil duchovne, ale obdaril ma aj mnohým pokrmom, hovoriac, že pocestnému treba nabaliť. Čo teda povedať? Viete si predstaviť, ako ťažko sa mi odchádzalo zo svätej hory. Nikdy nebolo ľahké odísť z Počajeva, ale tentokrát mi zvieralo srdce, že už sa naplnil čas, že musím ísť… V tej chvíli som chcel zostať tam a nikam nechodiť. A keby som bol vedel, aké skúšky ma cestou čakajú, nepohnem sa vôbec z miesta. Veď bola jeseň, druhá polovica októbra, a mne bolo treba prejsť cez Karpaty.

Pohol som sa teda z hory. Bolo už okolo obeda, ale hustá hmla neustupovala. Z toho dôvodu sa mi panoráma Počajeva veľmi skoro stratila z dohľadu. Blízko Karpát sa však počasie zrazu zmenilo na zimné. Napriek tomu, že bol 19. október, poobede už bola tma a na oblohe viseli ťažké čierne mraky. Vedel som, že ma čaká zložitý výstup na hory a následný zostup. Ako sa stmievalo, tak silnel vietor. Zrazu začalo snežiť, a ja som bol iba pred Karpatmi.

Nič sa nedalo robiť, iba pokračovať a dúfať, že cez nich bezpečne prejdem. Tma a dážď so snehom nepotešili nikoho, kto bol na cestách. Jazdiť sa dalo len veľmi opatrne. Ako sme vystupovali na hory, tak sa menilo počasie, až sa to všetko nakoniec zmenilo na ozajstnú zimnú fujavicu.

Na vrchu som potešil, že polovicu som už prekonal. Ale na druhej strane nás čakalo prekvapenie. Víchrica nabrala na sile... Nielen osobné autá, ale aj kamióny boli nútené na istý čas zastaviť, lebo viditeľnosť bola minimálna. Z nášho pohľadu je nepochopiteľné, ako tam ľudia môžu žiť. Keď si človek pomyslí, že u nás sú ešte krásne slnečné dni, plné jesennej nádhery... Ale asi v tej, pre nás krutej oblasti, sú ľudia oveľa šťastnejší, než my, tu dole, obklopení zhonom každodenného života.

Okolo Mukačeva bolo počasie podobné, ako u nás zvykne byť v tomto období. Bol už neskorý večer, keď som dorazil na hraničný prechod. Teraz som už len pokojne vyčkal na muky byrokracie, ktoré je treba zažiť pri každom hraničnom prechode. Tých niekoľko hodín mi poslúžilo k rekapitulácii zážitkov z dvojtýždňového putovania. Sláva Bohu za jeho milosť!

igumen Serafim (Fedik)
zo Skítu prep. Mojseja

viac na panagia.wordpress.com., hodigitria.hu.cz.

Rodičovská zodpovednosť za výchovu detí

V dnešnej dobe sa mnohí čudujú, prečo je dnešná mládež taká, aká je. Prečo dnes u mladých ľudí chýba láska a úcta k druhému človeku. Prečo dnešní mladí ľudia uprednostňujú drogy, alkohol a nespútanú hriešnu zábavu pred modlitbou a chrámom. Kde je príčina toho, že dnešný svet je takým, akým je? Kto je vinný za to, že vo svete medzi ľuďmi vládne nenávisť, závisť a zlo?

Všetci ľudia sú vinní, pokiaľ vo svojom živote nerozdávajú lásku, neučia dobrému a cnostnému životu svoje deti a nevedú ich po ceste spásy. To je to, čo dnes svet potrebuje, čo mu tak veľmi chýba. Chýba nám láska, láska medzi ľuďmi, láska jeden k druhému a snaha získať večný život.

Všetko to začína u rodičov. Rodič je ten, kto ako prvý dáva lásku svojmu dieťaťu. Rodič je ten, ktorý učí svoje dieťa urobiť prvé kroky po tejto zemi. Rodič je ten, kto učí svoje dieťa prežehnať sa a modliť. Rodič je ten, ktorý učí svoje dieťa o Bohu. Je ten, ktorý ako prvý dovedie svoje dieťa do chrámu. To, aký človek bude vo svojom ďalšom živote, veľmi záleží na tom, ako je vychovávaný vo svojej rodine už od narodenia. Svätý Ján Zlatoústy hovorí, že podobne, ako pri výučbe správnej reči, je dôležité vo všetkých aspektoch kresťanskej výchovy poukázať na jedno: „všetko spočíva v osobnom príklade".

Ak však rodič nevedie svoje dieťa do chrámu, nemodlí sa s ním, nedáva mu svoju lásku a nevedie ho k viere k Bohu, len veľmi ťažko z tohto dieťaťa vychová dobrého kresťana a láskavého človeka.

Rodič nie je vlastníkom svojich detí, pretože mu nepatria. Rodičia dostávajú dieťa ako dar od Boha, aby sa o neho starali, vychovávali ho vo viere v Boha a viedli ho tak po ceste spásy. Keď prídu takýto rodičia na Boží súd, Boh od nich bude žiadať to, čo im zveril, teda ich deti - Kde sú tieto deti? Prečo nežijú kresťanským životom? Prečo neveria v Boha? Kto za to môže, kto je vinný? Snáď kňaz, alebo katechéta? Nie kňaz, ani katechéta, ale v prvom rade sú to rodičia, ktorí na kresťanskú výchovu svojich detí úplne zabudli a namiesto toho im ponúkli zábavu, počítač a televízor, ktoré z nich vychovali to, čím dnes sú – technologickí ateisti.

Koľkí z nás pracujú, až priam slúžia, ako otroci iným ľuďom. Pracujú na nich, na ich deti, aby sa oni mali dobre a človek za to dostane smiešne zaplatené. O čo viac je slúžiť samotnému Bohu, svojmu Stvoriteľovi. Veď Boh nás neokráda, nezneužíva a nevyužíva nás. Stará sa o nás hriešnych, zosiela nám Svoju blahodať. Každý deň nám dáva to, čo nám nemôže dať nikto iný iba On a to je naše zdravie. Stará sa o nás, aby sme mali z čoho žiť. Počúva naše prosby, starosti a trápenia, ktoré máme vo svojom živote a prosíme Ho, aby nám pomohol. Ale keď je čas, aby sme aj my, spolu so svojimi deťmi ukázali, že chceme slúžiť Bohu, vtedy zrazu nastáva problém.

Katechéza dieťaťa začína už v „perinke", kedy je svojimi rodičmi privádzané do chrámu, aby prijímalo Telo a Krv Isusa Christa. Chrám je tým miestom, kde sa dieťa vychováva, či už spevom, obsluhovaním v oltári počas svätej liturgie a pri iných bohoslužbách, alebo aj upratovaním chrámu. Budúci kňazi sa vychovávajú už od malička práve tým, že sa zúčastňujú svätej liturgie priamo v oltári pri prestole, kde obsluhujú kňaza. Tieto momenty sa nezmazateľne zapisujú do čistých sŕdc našich detí, ktoré silne ovplyvňujú ich budúci život bez toho, aby si to v danej chvíli uvedomovali. Často počujeme, že mládež je našou budúcnosťou v Cirkvi, je to však veľký omyl, pretože ona je jej súčasťou teraz, pretože do nej patrí. To, či bude do nej patriť aj v budúcnosti, je na nás - na rodičoch, ako sa ku kresťanskej a duchovnej výchove a príprave postavíme. Či nám na nej záleží, alebo je nám to jedno.

Každý z nás niečo od Boha žiada. Jeden chce zdravie, druhý, aby mal z čoho žiť, tretí, aby sa mu v živote darilo. Stále prosíme, ale keď treba poďakovať Bohu, to už je iná vec, na ktorú sa veľmi rýchlo zabúda. Pritom ďakovať Bohu máme každý deň a jeden zo spôsobov je aj ten, že budeme viesť svoje deti do chrámu, že v nich vypestujeme úprimný vzťah k Bohu. Ďakovať Bohu máme učiť aj svoje deti, aby si aj oni uvedomovali, že nie všetko na svete je samozrejmosť, ktorá každodenne patrí k životu. Ak sa naše deti od malička nenaučia ďakovať Bohu za každý prežitý deň, za každú vec, ktorú dostanú, jedlo a iné drobnosti, nič si vo svojom živote nebudú vážiť. Až raz príde čas, kedy to nebudú mať, alebo o niečo prídu, až vtedy si uvedomia, že nie všetko, čo majú, je samozrejmosťou, že niekedy treba aj poďakovať tomu, kto nám to všetko dáva, teda Bohu.

Postavme sa aj my zodpovedne k svojim deťom, pretože v súdny deň budeme stáť pred Bohom. Kde budú naše deti? Byť rodičom je veľká zodpovednosť, tak ako je veľká zodpovednosť byť kňazom, či biskupom. Preto nenechávajme a nezostávajme so svojimi deťmi doma, pred televízorom a počítačom, ale radšej ich priveďme do chrámu. V chráme sa učíme Božím pravdám, prijímame cez Eucharistiu to najcennejšie, čo máme - Telo a Krv Isusa Christa. To nám žiaden televízor, ani počítač, dať nemôže. Práve naopak, televízia je nástrojom diabla, cez ktorú diabol opantáva tento svet a ľudí, žijúcich v ňom. Vymýva našim deťom hlavy a my sa potom čudujeme, prečo je toľko kriminality, vrážd, samovrážd a rôznej zvrátenosti na tomto svete. Televízia ponúka nenávisť, boj a smrť. Chrám nás spája s Bohom, učí nás milovať a ponúka nám večný život. Každý z nás má slobodnú vôľu a môže si vybrať, na akom mieste chce byť vo večnosti, ktorá nikdy neskončí.

jerej Mgr. Ján Pilko, PhD.

Chrámový sviatok v Koňuši

Po daždivých a chladných dňoch sa v nedeľu, 18. apríla 2010, pekne vyčasilo aj v sobranskom okrese a zas svitla pekná a krásna slnečná nedeľa. Hmla zmizla z dolín a bol krásny deň.

Je ešte obdobie po Vzkriesení Spasiteľa nášho Isusa Christa, tretia nedeľa po Pasche Christovej, nedeľa Žien myronosic, ktorým je zasvätený pravoslávny chrám v Koňuši, kedy sa ešte navzájom pozdravujeme „Christos voskrese! Voistinu voskrese“ a spievame úchvatnú pieseň „Christos voskrese iz mertvych, smertiju smerť poprav, i suščim vo hrobich život daroval“. To bol ešte väčší dôvod k tomu, aby sme veselšie kráčali do chrámu v Koňuši na slávnostné bohoslužby chrámového sviatku.

Chrámového sviatku sa zúčastnili mitr. prot. Mgr. Bohuslav Senič, tajomník ÚER MKPE v Michalovciach, zároveň duchovný v Sobranciach, ktorý pri tejto príležitosti predniesol kázeň. V nej poukázal na ženy myronosice, ako na tie, ktoré boli smelé, nebojácne a vytrvalé v nasledovaní Isusa Christa, že je dnes veľmi dôležité, aby sme takéto ženy myronosice vychovali. Aby sa stali ženami myronosicami pre dnešnú dobu, ktoré budú tiež vytrvalo, smelo, verne a nebojácne ísť za Spasiteľom Isusom Christom v práci pre Sv. Pravoslávnu Cirkev po našich farnostiach a pri našich chrámoch. Takéto ženy potrebuje aj dnešná doba a Cirkev tak, ako potrebuje aj príklad Jozefov Arimatijských a Nikodimov.

Slávnostné bohoslužby takisto slúžili prot. Mgr. Pavol Novák, misijný tajomník a duchovný v Inovciach, spolu s miestnym duchovným. Prišli aj veriaci z okolia, ktorých po bohoslužbách pri chráme domáci veriaci občerstvili. Je vždy milé a dojemné stretnúť sa takto pri bohoslužbách a na agápe (pohostení) po bohoslužbe.

Miestny duchovný sa nakoniec, po obchode okolo chrámu, poďakoval Pánu Bohu, že nám doprial pekné počasie, všetkým prítomným za účasť na chrámovom sviatku, duchovným i veriacim, a všetkým poprial, aby sme sa tak v zdraví, pokoji, šťastí a Božom požehnaní o rok zase stretli na chrámovom sviatku v Koňuši.

Po speve Mnohaja lit, blahaja lit..., ktorý naši veriaci vždy s veľkým oduševnením spievajú a takto si navzájom prajú zdravie, pokoj, šťastie a Božie požehnanie do ďalších dní a rokov života na zemi, sme sa pri chráme občerstvili, navzájom pozdravili, porozprávali a takto duchovne posilnení sa vracali do svojich domovov. Vďaka patrí aj sestre Pasteľákovej za bohaté agapé pri jej stole, ktoré pre nás pripravila.

Bol tu pekný pohľad na slnkom ožiarenú krásnu Božskú prírodu, ktorá sa začína obliekať do zelenej farby a kvitnúť. V jari je vždy pekný pohľad na krásne rozkvitnuté stromy, a tak to bolo aj v Koňuši v nedeľu chrámového sviatku.

Prot. ThDr. Štefan Horkaj

Vladyka Juraj na Cypre

S Jej Excelenciou Dr. Annou Tureničovou, veľvyslankyňou SR na Cypre

V dňoch 22. – 25. 4. 2010 navštívil Vysokopreosvietený vladyka Juraj, arcibiskup michalovsko-košický, v sprievode prot. Pavla Nováka, správcu PCO Inovce a Beňatina, na základe pozvania Vysokopreosvieteného vladyku Izaiáša, metropolitu tamasoského a oreinského, ostrov Cyprus a jeho starobylú pravoslávnu Cirkev, ktorú založili svätí apoštoli Pavol a Barnabáš. Cyprus je od r. 2004 členským štátom Európskej únie, hoci jeho severné územie je od r. 1974 okupované Tureckom, ktoré na ňom vyhlásilo nikým neuznávanú „Severocyperskú tureckú republiku“. Na poriadok v tzv. „Zelenej línii“, čiže v nárazníkovom pásme medzi slobodným a okupovaným územím, dohliadajú vojská OSN, medzi ktorými je aj početný slovenský kontingent.

V predvečer pamiatky svätého Juraja Víťaza bol vladyka Juraj pozvaný predstaviteľmi Cyperského združenia kresťanských intelektuálov, aby kázal o význame Christovho Zmŕtvychvstania pre každodenný život kresťana. V piatok 23. 4., v deň samotného sviatku, michalovsko - košický arcibiskup slúžil svätú liturgiu v katedrálnom chráme tamasoskej metropolie v obci Deftera u Lefkosie (Nikózie), ktorý je zasvätený práve veľkomučeníkovi Jurajovi. Po sv. liturgii vladyku aj so sprievodom, veľmi srdečne prijali v priestoroch ambasády Slovenskej republiky v Nikózii Jej Excelencia, Dr. Anna Tureničová, veľvyslankyňa SR na Cypre, ktorá vladyku, okrem iného, oboznámila aj so svojimi celomesačnými aktivitami, ktoré výrazne napomáhajú zmiereniu gréckocyperskej a tureckocyperskej komunity. Večer toho istého dňa navštívil arcibiskup Juraj katedrálny chrám Arménskej apoštolskej cirkvi v Nikózii, kde sa konala zádušná bohoslužba za obete genocídy arménskeho národa zo strany osmanskotureckej štátnej moci, pri ktorej bolo v rokoch 1915-1923 brutálne zavraždených 1,5 milióna arménskych kresťanov, žijúcich na území dnešného východného Turecka. Po bohoslužbe sa vladyka Juraj, v ktorého žilách koluje aj arménska krv, obrátil k prítomným s príhovorom, v ktorom sa zamýšľal nad významom svedectva arménskych mučeníkov pre dnešnú dobu a zdôraznil, že Slovensko je jedným z nemnohých štátov Európy, ktorého parlament prijal rezolúciu o uznaní arménskej genocídy, ktorú doposiaľ Turecko popiera. Po svojom príhovore vladyka Juraj položil k pamätníku obetí genocídy veniec s nápisom „Od pravoslávnych kresťanov Slovenska – Nezabudneme!“. Po smútočnej slávnosti bol michalovsko - košický arcibiskup prijatý v arcibiskupskej rezidencii Jeho Vysokopreosvietenosťou Varužanom, arménskym arcibiskupom na Cypre a ďalšími významnými predstaviteľmi arménskej komunity na ostrove.

V sobotu, 24. 3. 2010, vladyka Juraj s otcom Pavlom navštívili mužský monastier Presvätej Bohorodičky v lokalite Macheras, kde ich prijal tamojší predstavený, Preosvietený vladyka Epifanios, biskup lyderský. Slovenskí pútnici sa modlili aj pred divotvornou ikonou Matky Božej z Macherasu, ktorá je v monastieri uložená. V ten istý deň sa arcibiskup Juraj stretol v Monastieri sv. Iraklídia so starcom Efrémom, predstaveným athoského monastiera Vatoped a navštívil horské mestečko Lefkara, kde sa uchováva veľká časť Pánovho Kríža, ktorú tam uložila svätá cisárovná Helena. Neďaleko Lefkary privítali vladyku s otcom Pavlom sestry ženského monastiera svätého veľkomučeníka Minasa a potom sa už pútnici vydali do mesta Larnaka, kde sa vo veľkolepej bazilike nachádza hrob a sväté ostatky svätého Lazara, Pánovho priateľa, známeho z Evanjelia, ktorý sa po svojom vzkriesení usadil práve na Cypre, kde ho neskôr apoštoli Pavol a Barnabáš ustanovili biskupom mesta Kition, neďaleko dnešnej Larnaky. Pre informáciu čitateľov treba dodať, že pred čiastočkou svätých ostatkov sv. Lazara sa mohli veriaci michalovsko - košickej eparchie modliť v michalovskej katedrále počas tohtoročnej Lazarovej soboty. Po modlitbe v bazilike sv. Lazára vladyka Juraj s otcom Pavlom v Larnake navštívili „našu“ slovensko - cyperskú mníšku matku Pajsii, sestru Misijného ženského mníšskeho spoločenstva sv. veľkomučeníka Dimitrija Solúnskeho, pôsobiaceho v michalovsko - košickej eparchii.

S arménskym arcibiskupom vl. Varužanom počas panychídy za obete genocídy

V nedeľu, 25. 4. 2010, vladyka Juraj znovu slúžil sv. liturgiu v katedrále sv. Juraja Víťaza v obci Deftera. Po nej vykonal spoločne s protosynkelom tamasoskej eparchie, otcom Theodorom, malé svätenie vody v obci Episkopio, kde požehnal za účasti cyperského ministra školstva a kultúry, Dr. Andreasa Dimitriou, priestory novej štátnej materskej škôlky. V popoludňajších hodinách vladyka Juraj s otcom Pavlom prekročili hranicu okupovaného územia severného Cypru a navštívili tábor slovenského kontingentu vojsk OSN v meste Ammochostos (Famagusta), kde ich prijal veliteľ tábora, plk. Ľubomír Kochanský a kaplán slovenských vojakov na Cypre, rímskokatolícky kňaz kpt. o. Jozef Paluba, ktorého vojaci volajú „padre Joe“. Vladyka Juraj sa bližšie zoznámil so životom vojenskej základne a v sprievode skvelého „padreho“ a vojenského auta jednotiek OSN, navštívil starobylý Monastier sv. apoštola Barnabáša, odkiaľ okupanti vyhnali pravoslávnych mníchov, a ktorý premenili na múzeum ikon. Možno len ďakovať Bohu, že tento monastier nepostihol osud iných pravoslávnych chrámov a kláštorov na okupovaných územiach, ktoré boli barbarsky vyrabované a znesvätené, ktoré boli buďto spustošené, alebo zmenené na stajne pre dobytok. Pre porovnanie treba uviesť, že na slobodnej strane sú všetky moslimské svätyne udržiavané a opravované zo štátnych prostriedkov. Pane Bože, daj zmučenému Cypru svoj mier!

Základňa slovenských jednotiek UN, so slovenským vojenským kňazom kpt. Jozefom Palubom v kaplnke tábora

Z Ústredia ÚER MKPE

PREDNÁŠKA VLADYKU JURAJA NA HUSITSKEJ TEOLOGICKEJ FAKULTE KARLOVEJ UNIVERZITY

V stredu, 10. marca 2010, prednášal Jeho Vysokopreosvietenosť vladyka Juraj, arcibiskup michalovsko – košický, o vývoji Pravoslávnej Cirkvi u nás za posledných 20 rokov a o výzvach do budúcna v rámci medzinárodnej vedeckej konferencie venovanej 20. výročiu slobodného náboženského života na území bývalého Československa.

Konferenciu organizovala Husitská teologická fakulta Karlovej univerzity v Prahe v spolupráci s religionistickým časopisom DINGIR.

KŇAZSKÁ VYSVIACKA

Na kvetnú nedeľu, 28. marca 2010, prijal v priestoroch košického katedrálneho chrámu otec diakon Milan Maršala z rúk Vysokopreosvieteného vladyku Juraja II. stupeň sv. Tajiny kňazstva.

Novovysvätenému kňazovi vyprosujeme hojné Božie požehnanie v jeho službe.

OBRAD UMÝVANIA NÔH

Na Zelený štvrtok, 1. apríla 2010, predsedal vladyka Juraj slávnostným obradom Umývania nôh v michalovskej katedrále.

Pri tejto slávnosti biskup umyl, za čítania Evanjelia o Pánovej večery, podľa vzoru Christa, nohy 12-tim mužom, duchovným i laikom, všetkých vekových kategórií. V následnej kázni stotožnil michalovsko - košický arcibiskup archijerejskú službu so službou samotného Spasiteľa a zdôraznil, že ak má duchovný slúžiť podľa vzoru Christa, je nutné, aby existovali tí, ktorí si chcú dať slúžiť. Vladyka ďalej povedal, že služba kňaza a biskupa spočíva nielen v chránení, ale i napomínaní, ak je to potrebné.

UDELENIE OFFIKIA

Pri príležitosti sv. Liturgie Paschálnej noci 4. apríla 2010 povýšil Jeho Vyskopreosvietenosť vladyka Juraj v košickom katedrálnom chráme jeromonacha Serafima (Šemjatovského) na igumena s právom nosiť epigonation. Na mnohaja lita!

VLADYKA JURAJ V PRAHE

Vo štvrtok Svetlého týždňa, 7. apríla 2010, slúžil vladyka Juraj, na základe pozvania Blaženejšieho metropolitu Kryštofa, slávnostnú Božiu Liturgiu v jubilujúcom pražskom chráme Zvestovania Presvätej Bohorodičky Na Slupi, kde sa schádza podkarpatská pravoslávna komunita.

Okrem duchovných pražského arcidekanátu, slúžili s vladykom aj prot. Miroslav Janočko, správca PCO Michalovce a igumen Serafim (Šemjatovskij).

Po svätej Liturgii vladyka otvoril výstavu ikon českých pravoslávnych umelcov.

Liturgia sv. Marka a ustanovenie hypodiakona v Košiciach

V nedeľu o žene Samaritánke, Vysokopreosvietený vladyka Juraj s duchovnými Katedrálneho chrámu v Košiciach, slúžil starobylú liturgiu, ktorú z dejín kresťanstva poznáme ako „Markovu liturgiu“.

Prostredím vzniku tejto liturgie je Alexandrijský patriarchát, preto špecifiká tohto regiónu sú ukotvené aj v bohoslužobných textoch tejto liturgie.

Vody rieky Níl môžu byť požehnaním pre alexandrijské obyvateľstvo, ale takisto môžu tomuto regiónu priniesť skazu a následný hladomor, keď vysoká hladina rieky Níl zničí úrodu. Aj o tom sú liturgické texty tejto bohoslužby.

Sila Cirkvi, ako spoločenstva veriacich v Christa, na čele s biskupom, je ďalším motívom prosieb tejto liturgie. Prinášané modlitby za všetkých, ktorí tvoria spoločenstvo Cirkvi, je špecifikom modlitebného zhromaždenia na Markovej liturgii.

Duchovná udalosť tejto nedele bola posilnená aj tým, že vladyka Juraj uviedol do služby hypodiakona brata Matúša Spišáka, študenta končiaceho ročníka PBF PU; bratovi Rastislavovi Durovi, ktorý je čtecom našej farnosti, požehnal nosenie podriasnika.

Obidvoch našich bratov v ich novej službe aj touto cestou pozdravujeme a u Boha pre nich vyprosujeme milosť.

PRAMEŇ *- mesačník Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie. Vydáva Eparchiálna rada Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie v Michalovciach. Šéfredaktor: Bc.Dušan Tomko. Členovia redakčnej rady: prof. ThDr. Imrich Belejkanič, Csc., igumen Serafim (Fedik), Mgr. Pavol Novák. Gragická úprava: Bc. Dušan Tomko. Tlač: Tlačiareň svidnícka, s.r.o., čat. Nebiljaka 121/18, 08901 Svidník. Vychádza v náklade 600 kusov. Uzávierka príspevkov a fotografií je k 6. dňu v mesiaci. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Za názory a postoje autorov príspevkov redakcia nezodpovedá. Adresa redakcie: PRAMEŇ, Úrad eparchiálnej rady, Duklianska 16, 071 01 Michalovce, tel. č.056/64 24 156, fax 056/64 31 500, e-mail: redakciapramen@post.sk. Registrované Okresným úradom, oddelením regionálneho rozvoja, registračné číslo EV 3912/09. ISSN 1336 - 2747. Informácie pre prispievateľov na cirkevnú tlač: Eparchiálna rada - tlačový účet, VÚB - Michalovce, č. ú. 1680340651/0200. Distribúcia: mesačník rozširuje vydavateľ a každý pravoslávny farský úrad Michalovsko - košickej pravoslávnej eparchie.*